

FÜGGELÉK 2

A MENTOR MAGAZIN 2009/4. számába írt cikk javított utánközlése

UZSALYNÉ DR. PÉCSI RITA:

NYELVI FÜRDŐ – SZABÁLYOZHATÓ HŐFOKKAL

LEVÉLVÁLTÁS az idegennyelv-tanítás buktatóiról és egy hatékony módszerről

Kedves Rita!

Úgy emlékszem, annak idején bevezettétek az iskolában a Villám módszert, és a fiad a minap azt mesélte, hogy neki a Nyelviskolában is voltak nagyon jó tapasztalatai. Egyáltalán hogyan találtál rá? Úgy tudom, Pécsen nincs is képviselőtök. Nagyon kíváncsi lennék, mi a véleményed erről a nyelvtanulási módszerről mint pedagógiai módszertani kutatónak, de még jobban arra, hogyan vélekedsz róla anyaként és iskolavezetőként. Nagyítóval keresek olyan módszert, amellyel használható módon lehet megtanulni valamilyen idegen nyelvet.

Nem vitás, hogy 1-2 idegen nyelvet mindenkinek tudnia kellene. De hogyan segítsünk a gyerekeknek, hogy ne utálják meg a nyelvtanulást még idő előtt, ne kelljen évekre külföldre küldeni őket, és bizony nincs pénzünk többéves magántanításra sem.

Tudod, már mindent kipróbáltunk – az egyébként normálisan tanuló, sőt jó eredményeket felmutató gyerekeinkkel. Jó iskola jó nyelvtanára tanította a legnagyobbat, Karit 10 éve, amikor Hansék meglátogattak Münchenből. Nagydumás fiúnk a saját nevét is alig tudta kiböki, a megértés pedig nulla.

Krisztit, a középsőt – már tanulva ebből – különnémetre járattuk. A bátyjánál 3 évvel korábban nyelvvizsgázott, azt hittem, ez így rendben is van. Szívtuk ugyan a fogunkat, hogy külön kell érte fizetni, de azt gondoltuk, legalább eredményes. Az-

után jött a koppanás. Abban az évben meglátogattuk barátainkat Augsburgban, s kiderült: a szituáció ugyanaz volt, mint Karesznál – pepitában. „C” típusú középfokú nyelvvizsgájával nem tudott mit kezdeni. Egy darabig megpróbált beszélgetni, aztán elment tőle a kedve. A válaszokat többnyire nem is értette.

Most a legkisebb van soron. Nyelviskolát keresve valaki ajánlotta a Villámot, de szinte semmit nem tudok róla. Halvány emlékem van egy régi reklámjukról – hogy „Akár 14 nap alatt...” vagy mi. Na, ez nekem gyanús! Holnap mi is kiírhatjuk a zeneiskolára, hogy „akár 14 nap alatt zongorázhat!” – ki hiszi el? Vagy aki igen, annak úgy kell? Egy kollégám úgy tudja, ez az „alva” vagy „relaxálva” tanulás. Őszintén szólva azt nem hinném, hogy ezt vezették volna be a suliban!

Kérlek, segíts, adj tanácsot, vagy legalább írd meg, mit tudsz erről! Te mit tennél a helyemben?

Kedves Berti!

Ha SMS-t írnék, azt válaszolnám: küldd el Tomit nyugodtan a Villámra, de te is élveznéd!

Ha érdekel, és van türelmed kicsit hosszabban, megpróbálom a rengeteg háttér-információból, tapasztalatból a legfontosabb „miértetek” összefoglalni. Először is néhány félreértést kell körülötte tisztázni:

- A kollégádnak üzenem, gyakorlatilag semmi köze nincs ennek a relaxációs tanulás-hoz. Hacsak annyi nem, hogy egy német szabadalom volt, amit ugyanaz a dr. Makara György forgalmazott akkoriban, aki később a Villámnak nevezett módszert magyar világújdonságként megalkotta.

A 14 napos reklám nem humbug: háttérében éppen egy zenész lány állt, aki a bécsi Zeneakadémiára felvételizett, és a Villám-tananyagot „gyúrta” két hétig. Előtte semmit nem tanult németül, két hét alatt mégis használni tudta a tanultakat, és sikeres felvételi vizsgát tett Bécsben németül az ottani orgona tanszékre. Igaz, hogy őt a felvételi és a sürgősség erősen motiválta – de lehet, hogy nem volt túl ügyes ez a reklámfogás. Mint ahogy szerintem a „Villám” elnevezés is sokakat

félrevezet. Nálunk az iskolában x+1 szülő kérdezte meg, hogy azért hívják-e így ezt a módszert, mert „villámgyorsan” megtanulnak majd a gyerekek angolul, németül?

Nos, nem azért. Megteremtője azt a bizonyos „aha”-élményt akarta volna föl-idézni, amiben sokszor része van az így tanulóknak, amikor a sok-sok megértett és kimondott mondat, fordulat után egyszer csak megérti a nyelvi szabályokat, szerkezeteket. A megértés „villámfényében”.

Én biztosan „Makara-módszernek” hívnám, de ha megismernéd a feltalálót, rögtön megértenéd, hogy miért nem ez lett a neve. Tipikus fejlesztő-kutató, akit a mechanizmus, a technológia érdekel. Nyilván annak a kulcsát akarta megnevezni, hiszen erről, és nem az ő személyéről szól a dolog.

Hogy miként találtam rá? Nagyon sokat kerestem valamilyen használható módszert, ugyanúgy, ahogy most Te is. Mert akárhogyan is szépítgetjük, az általánosan ismert és bevett nyelvtanulási gyakorlat jó, ha a tanulók 25%-ának felel meg, de még közülük is sokan járnak úgy, mint a ti Krisztinátok. Működik az órán, a nyelvvizsgán, de az életben nem!

Nem hiszem el, hogy ennek így kell lennie. Jól jöttek korábbi módszertani tanulmányaim, igen sok módszer hatékonyságát elemeztem, de arra jöttem rá, hogy az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz. Tulajdonképpen alapjaiban mindegyik ugyanazt teszi. Az egyik jobban, a másik kevésbé jól. Ez az úgynevezett tudatosított szabályokra, a leíró nyelvtanra épülő tanítás, még ha beszédközpontúan próbálják is megoldani. Mert mit beszélgetnek? A tudatosított szavakat, nyelvtani szerkezettel összeállított elemeket.

Ma már divatba is jött azonnal beszélgetni. Merthogy „kommunikáció-központúak” vagyunk, mióta rájöttünk, hogy legkevésbé a megértés, a megszólalás megy. Szóval azonnali kommunikáció tudatos szerkesztésben. Bemutatkozol, hol laksz, mi a hobbid, stb. Józan paraszti ésszel is belátható, hogy rosszul kezdődik, ilyet sohasem csinálunk az élő beszédben! Szinte kihallatszik, ahogy csikorognak az agyak! Ragozunk, egyeztetünk, igeidőket keresgélünk! És persze később is ezt tesszük, csak akkor már kicsit gyorsabban, de a tudatosítással szinte beépítjük a fékeket, nem beszélve a háromszoros gyorsasági tempóban beszélő idegen anyanyelvű ember megértéséről... Kudarccal, kudarc hátán.

Tehát folyton tovább kerestem. Aztán Tibi bácsinál – tudod, annál a pap barátunknál, akiről annyiszor meséltem Neked – megláttam egy Villám kazettasorozatot, és egy antológiát a kísérletről. Tibi bácsi szeretett minden technikai újdonságot a szellemiek terén is – és „el volt dőlve” ettől. – *Őrült jó!* – mondta. – *Nem hittem volna! Egy napra odaadom, de hozd ám vissza! Kíváncsi vagyok, mit szólsz hozzá!* – ezzel adta kölcsön.

Nem ragozom tovább, megtaláltam! Végre valaki, akit nem kötöztek meg az „így szoktuk” módszertan babonái. Egy gépészmérnök, a műszaki tudományok kandidátusa megtalálta a probléma technológiai megoldását. Rendszerben gondolkodik, és aprólékosan elemez. Szívós, kitartó munkával fölhasználja a társtudományok kutatási eredményeit – bátyja egyébként élettankutató, egyébként is tele van nyelvész, neveléstudós, pszichológus, pszichiáter barátokkal, munkatársakkal. Fejlesztő gyakorlattal – mérnöki szabadalmakkal – maga mögött mindent ellenőriz, kipróbál, kísérletez, addig nem nyugszik, míg össze nem áll kezében az új, működőképes rendszer.

Szerintem nagyszerű, amit alkotott! Minden tanulás-módszertani követelménynek megfelel, működnie kell. Rögtön fölvettem vele a kapcsolatot, hogy az iskolában is bevezethessük. Persze ne várd, hogy egy levélben leírjam a 21 éves intenzív kutatómunka eredményeit, hogy mi miért van úgy, ahogy azt a Villámban tanítják. Ha érdekel, az antológiát olvasd el, vagy gyertek el egyszer végre, és „megkávézzuk” ezt is! A végeredmény mindenesetre valóban az, hogy TELJESEN fölforgatta a nyelvtanítási szokásokat.

Először is: NEM egynyelvű. Minden mondat először elhangzik magyarul is. Tehát mindig mindent értesz.

Másodszor: A szövegek nem csak jelen idejű tőmondatok. Változatos igeidők, szituációk, de nem kell törekednek arra, hogy megjegyezd, mert minden panel többször is szerepel egy leckében, változatos ismétléssel, így szinte észrevétlenül rögzül a tudás, a szókincs, a jó tempó, a hangsúly, a kiejtés.

Harmadszor: A tanuló kezdetben egyáltalán nem szerkeszt mondatokat. Aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul – mondja Makara úr. Ehelyett rendszeres „nyelvi fürdőt” kap.

Negyedszer: A módszer felhasználja az alvás „tudáskonszolidáló” szerepét. Naponta sok új információt ad, amelyet az alvás során az agy rendszerez, és másnap az új összefüggésekben látva a részleteket, könnyebb a megoldás. (Ezt az „érési” folyamatot a zenetanárok is jól ismerik!) A konszolidált tudásra később tér vissza, többször, lépcsőzetesen. Remekül felépített tananyagot használ ebből a szempontból is.

Ötödször: A „Villám” *nem* szavakat és nyelvtani szabályokat alkalmaztat. A megértett idegen nyelvű mondatok elegendően nagy száma kumulálódik, összeadódik és a szabályok is megvilágosodnak, miközben a belső néma beszéd a spontán megszólalás alapjául szolgál.

Van egy VillámExpressznek nevezett, 2 x 8 órás tréningjük, ahol 12-15 ezer (!) jó mondatot mondasz ki! Így kb. 70-100 óra kell az idegen nyelvi megértés beindulásához és a spontán megszólaláshoz. Mindezt a mi fiainkon is tapasztaltuk. Nagyszerű volt látni ezt az élményt!

A középfokú „C” eléréséhez ilyen módon 6-700 óra kell felnőttek esetében, gyerekeknél valamivel kevesebb (igaz, ezek 60 perces órák és feleltetgetés, házi feladatoztatás nélkül, csak a nyelvvvel való foglalkozással), ami kb. fele-harmada(!) a hagyományos módszerek iskolai és otthoni tanulási igényének. És tényleg nincs házi feladat, gyötrelmes szótanulás stb. Nem fogod elhinni, de az iskolai bevezetésben ez volt a legnehezebb! Nem volt még „iskolásítva”. A szülők(!) kikövetelték a házi feladatot, a tanárok egy része a témazáró dolgozatot.

Azonban az egyértelműen kételkedő tanár kollégákat is meggyőzték a 70-100 óra után spontán megszólalók, de tudod, eljöttem az iskolából, mielőtt befejeződhetett volna a kísérletünk. Sajnálom, de nem ez számít! *Ha adódik rá lehetőségem a jövőben is⁷⁵, megint bevezetem majd valahol.*

Azt mindenesetre megtanultam, hogy csak olyan kollégával szabad csináltatni, aki akarja, és nem próbálja meg a saját eddigi beidegződéseivel kicsit „átírni”, kiegészíteni az alapokat.

---

⁷⁵ Adódott rá lehetőség a pécsi megyevárosi általános iskolákban.

Sok szinten meggyőződtem róla, hogy jó, sőt nagyon jó a Makara-módszer. Alapvető érdekünk lenne, hogy minél többen használják. Hogy mégis miért nincs minden városban legalább? „A tények makacs dolgok. Talán csak az előítéletek makacsabbak” – mondja Makara György.

Nos, láttunk már ilyen kis hazánkban és széles e világon is! Szegény Semmelweis Ignác. Felfedezte, bebizonyította, hogy jobb lenne, ha az orvosok fertőtlenítővel keztenék a vizsgálat előtt. (Nem valami költséges megoldás.) 26 évig nem fogadta el az orvostársadalom a „szokatlan és nevetséges” újítást. És az anyák továbbra is meghaltak.

„Galileit elítélték, a Föld mégis mozgott tovább” – írta Juhász Gyula. Az öreg indiánus pedig azt tanácsolta: Ha észreveszed, hogy dőglött a ló, amelyiken ülsz, legjobb, ha leszállsz róla!

Kedves Berta! Még egyszer azt javaslom: bátran ülj át a Villámra! Írj nekik! Meglátod, élvezni fogod a haladást!

Az egész családot nagy szeretettel ölelem: Rita